

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Людмила СТАНІСЛАВОВА

2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Рисунок

Галузь знань 02 Культура і мистецтво

Спеціальність 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Рівень вищої освіти Перший бакалаврський

Мова навчання Українська

Шифр дисципліни ОПП.01 **Обсяг дисципліни** кредитів 8 ЄКТС

Статус дисципліни: Обов'язкова

Факультет Гуманітарно-педагогічний

Кафедра Технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва

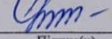
Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг дисципліни		Кількість годин							Форма семестрового контролю		
			Кредити ЄКТС	Години	Аудиторні заняття				Індивідуальна робота	Самостійна робота, в т. ч.	Курсовий проект	Курсова робота	залік	іспит
					Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття						
Д	1	1	4	120	51			51		69			+	
Д	1	2	4	120	64			64		56				+
Разом			8	240	115			115		125				

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів
Програма складена старший викладач, Богдан КРУЛИК

Схвалена на засіданні кафедри технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва

Протокол № 1 від 28.08.2024 р. Зав. кафедри Ірина АНДРОЩУК

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою гуманітарно-педагогічного факультету

Голова вченої ради Людмила СТАНІСЛАВОВА

Хмельницький, 2024

2. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна дисципліна «Рисунок» займає провідне місце у підготовці бакалаврів зі спеціальності «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація». Вона виносить на засвоєння практичні аспекти щодо набуття базової художньо-графічної грамоти. Дисципліна викладається на протязі першого та другого семестрів, як обов'язкова дисципліна у професійній підготовці майбутнього художника декоративного мистецтва для виконання усіх подальших навчальних дисциплін художньо-практичного циклу та загально-професійної діяльності.

Пререквізити – базова.

Кореквізити – Рисунок та пластична анатомія, Декоративний рисунок, Рисунок та графічне моделювання, Живопис, Декоративний живопис, Експериментальний живопис, Комп'ютерна графіка, Композиція художніх виробів, Пленерно-живописна практика, Виробничо-технологічна практика, Курсове проєктування, Дипломне проєктування.

Відповідно до Стандарту вищої освіти із зазначеної спеціальності та освітньої програми дисципліна має забезпечити:

- **компетентності:**

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації творів мистецтва або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій, положень і методів та характеризується певною невизначеністю умов

ЗК03. Здатність спілкуватися українською мовою як усно, так і письмово.

ЗК05. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК06. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ФК01. Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища.

ФК09. Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності.

- **програмні результати навчання:**

ПРН01. Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу

ПРН02. Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

ПРН06. Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах.

ПРН07. Відображати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів образотворчого, декоративного мистецтва, реставрації та використовувати існуючі методики реставрації творів мистецтва в практичній діяльності за фахом.

ПРН09. Застосовувати знання з історії мистецтв у професійній діяльності, впроваджувати український та зарубіжний мистецький досвід.

ПРН14. Трактувати формотворчі засоби образотворчого та декоративного мистецтва, реставрації як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства, комплексно визначати їх функціональну та естетичну специфіку у комунікативному просторі.

ПРН 16. Розуміти вагому роль українських етномистецьких традицій у стильових рішеннях творів образотворчого, декоративного та сучасного візуального мистецтва.

Мета дисципліни «Рисунок» – є набуття студентами практичних навичок з навчальної дисципліни, що формують головні якості майбутнього художника.

Предмет дисципліни – графічне зображення натурних постановок.

Найефективнішою формою та методом роботи під час оволодіння студентами даної дисципліни є практичні заняття, зміст яких спрямований на пошук і вибір доцільного способу відображення задуму, творчий підхід до виконання поставлених проблемних завдань. У процесі практичного навчання студенти набувають умінь створювати композиційно доцільні художні твори.

Завдання дисципліни. Надати студентам практичні навички із засвоєння практики навчального предмету на основі процесуальних норм (стандартів) сучасної освіти.

Результати навчання. Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: оперувати фаховою термінологією; професійно використовувати зображувальні засоби під час виконання художніх робіт; застосовувати різні способи зображення у процесі передачі об'ємних форм, світлотіньових співвідношень, різних фактур тощо; здійснювати побудову зображувальних об'єктів й передавати їх форму; визначати композиційні переваги розташування зображення на аркуші паперу; відтворювати об'ємно-просторову пластику зображувальних об'єктів; використовувати аналітично-творчий підхід у зображенні об'єктів навколишнього світу.

3. СТРУКТУРА І ЗМІСТ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Структура залікових кредитів дисципліни

Назва розділу	Кількість годин, відведених на:		
	Л	ПР	СРС
Розділ 1. Конструктивна побудова геометричних фігур та їх світлотіньова проробка.	-	51	69
Розділ 2. Рисунок предметів побуту на тлі драперії.	-	64	56
Разом:	-	115	125

3.2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.2.1. Зміст лекційного курсу

Не передбачається

3.2.2. Зміст практичних занять

<i>1 семестр</i>		
№ з/п	Теми практичних занять	Кількість годин
1	Рисунок гіпсового куба.	8
2	Рисунок гіпсової кулі.	8
3	Рисунок гіпсового циліндра.	8
4	Рисунок постановки з двох гіпсових геометричних фігур.	12
5	Рисунок гіпсової розетки.	15
Разом:		51
<i>2 семестр</i>		
№ з/п	Теми практичних занять	Кількість годин
1	Рисунок драперії з натури з однієї точки кріплення.	10
2	Рисунок драперії з натури з двох точок кріплення.	10
3	Рисунок античної вази (амфори) на тлі драперії.	12
4	Рисунок античного ордеру (капітелі) на тлі драперії.	16
5	Рисунок тематичного натюрморту з предметів побуту на тлі драперії.	16
Разом:		64

3.2.3. Зміст самостійної роботи

Самостійна робота студентів полягає у систематичному опрацюванні практичних робіт, виконання ескізів та зарисовок, підготовці до перегляду.

Зміст самостійної роботи студентів

<i>1 семестр</i>		
Номер тижня	Вид самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання практичної роботи № 1. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	4
2	Опрацювання практичної роботи № 1. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	4
3	Опрацювання практичної роботи № 2. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	4
4	Опрацювання практичної роботи № 2. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	4
5	Опрацювання практичної роботи № 3. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	4
6	Опрацювання практичної роботи № 3. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	4
7	Опрацювання практичної роботи № 4. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	4
8	Опрацювання практичної роботи № 4. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	4
9	Опрацювання практичної роботи № 4. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	4
10	Опрацювання практичної роботи № 4. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	4
11	Опрацювання практичної роботи № 4. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	4
12	Опрацювання практичної роботи № 5. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	4
13	Опрацювання практичної роботи № 5. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	4
14	Опрацювання практичної роботи № 5. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	4
15	Опрацювання практичної роботи № 5. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	4
16	Опрацювання практичної роботи № 5. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	4
17	Оформлення робіт та підготовка до перегляду.	5
Разом:		69
<i>2 семестр</i>		
Номер тижня	Вид самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання практичної роботи № 1. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	3
2	Опрацювання практичної роботи № 1. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	4
3	Опрацювання практичної роботи № 2. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	3

4	Опрацювання практичної роботи № 2. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	4
5	Опрацювання практичної роботи № 3. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	3
6	Опрацювання практичної роботи № 3. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	4
7	Опрацювання практичної роботи № 4. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	3
8	Опрацювання практичної роботи № 4. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	4
9	Опрацювання практичної роботи № 4. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	3
10	Опрацювання практичної роботи № 4. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	4
11	Опрацювання практичної роботи № 5. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	3
12	Опрацювання практичної роботи № 5. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	4
13	Опрацювання практичної роботи № 5. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	3
14	Опрацювання практичної роботи № 5. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	4
15	Опрацювання практичної роботи № 5. Виконання ескізів та зарисовок до поточної теми.	3
16	Оформлення робіт та підготовка до перегляду.	4
Разом:		56

*Практична орієнтованість дисципліни «Рисунок» вимагає постійного вправлення, тому самостійна робота студента більшою мірою зосереджена на виконанні ескізів та зарисовок, тематика та кількість яких відповідає поточним темам практичних занять.

4. ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних технологій, зокрема: практичні заняття, виконання самостійної роботи (ескізів та зарисовок), що мають за мету – оволодіння студентами принципами художньо-графічної грамоти, практичними навичками передачі графічних зображень з використанням різних матеріалів та інструментів тощо.

Методи навчання: словесні (розповідь, бесіда), наочні (демонстрування, ілюстрування, спостереження) та практичні (вправлення).

5. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять, перевірки самостійної роботи, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком навчального процесу.

Також ще одним методом контролю характерним для образотворчих дисциплін є перегляд, який проходить у вигляді презентації виконаних протягом семестру практичних робіт студентів та їхньої самостійної роботи (ескізів та зарисовок). Перегляд здійснюється провідними викладачами кафедри (у складі не менш 3-х осіб разом з ведучим викладачем), в ході якого обговорюється об'єктивність оцінювання та динаміка успішності студентів, подальша стратегія навчання.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати як поточного контролю (оцінювання практичних робіт, ескізів та зарисовок), так і підсумкового контрольного заходу.

Студент, який набрав позитивний середньозважений бал за поточну роботу і не здав підсумковий контрольний захід, вважається невстигаючим.

6. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ У СЕМЕСТРІ

Протягом вивчення дисципліни студент повинен виконати у повному обсязі всі види робіт, що передбачені робочою навчальною програмою (наприклад: відвідування лекцій та практичних занять; опрацювання лекційного матеріалу, виконання практичних та самостійних робіт; перегляд тощо). У випадку якщо студент не виконав у повному обсязі всі види навчальних робіт, то до підсумкового контрольного заходу він не допускається.

Термін здачі практичної та самостійної роботи вважається своєчасним, якщо студент представив її після виконання роботи або на наступному занятті. За несвоєчасний здачу практичної та самостійної роботи (в тому числі за виконання практичних робіт поза межами аудиторії без поважної причини) виставляється оцінка «задовільно». Пропущену з поважної причини практичну роботу студент повинен відпрацювати в аудиторії кафедри у встановлений викладачем термін. Оцінювання практичних та самостійних робіт, підсумковий контрольний захід проводиться за національною чотирибальною шкалою оцінювання.

Підсумкова семестрова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів робіт з урахуванням вагових коефіцієнтів (встановлюється в автоматизованому режимі після внесення викладачем усіх оцінок до електронного журналу). Залік виставляється, якщо середньозважений бал, який отримав студент з дисципліни, знаходиться у межах від 3,00 до 5,00 балів. При цьому за вітчизняною шкалою ставиться «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», а за шкалою ECTS – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом кількості балів відповідно до таблиці Співвідношення.

Оцінювання знань студентів здійснюється за такими критеріями:

Оцінка за національною шкалою	Узагальнений критерій
Відмінно	Студент глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат. При виконанні практичної роботи допустив <i>несуттєві похибки</i> . Відмінна оцінка передбачає також якісне зовнішнє оформлення роботи.
Добре	Студент виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; при вирішенні практичних задач можуть мати місце окремі неточності. При виконанні практичної роботи допустив дві-три <i>несуттєві помилки</i> .
Задовільно	Студент виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою, з допусканням неточностей і <i>суттєвих помилок</i> . Здатен усувати неточності у роботі під керівництвом викладача.
Незадовільно	Студент виявив розрізнені, безсистемні знання, не може їх використовувати при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка "незадовільно" виставляється студенту, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення дисципліни.

Критерії оцінювання ескізів та зарисовок:

Оцінка за національною шкалою	Узагальнений критерій
Відмінно	Передбачає виконавську майстерність на високому рівні; відповідність тематиці та творчому задуму; креативність та самостійність виконання; несуттєві похибки.
Добре	Передбачає виконавську майстерність на достатньому рівні; відповідність тематиці та творчому задуму; самостійність виконання; несуттєві помилки.
Задовільно	Передбачає виконавську майстерність на середньому рівні; часткова невідповідність тематиці та творчому задуму; суттєві помилки.
Незадовільно	Передбачає виконавську майстерність на низькому рівні; невідповідність тематиці та творчому задуму; неповний обсяг.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів за ваговими коефіцієнтами

<i>1 семестр</i>													
Аудиторна робота					Самостійна робота					Семестровий контроль			
Практичні заняття №: (обов'язковий мінімум оцінок)					Ескізи та зарисовки (обов'язковий мінімум оцінок)					Підсумковий контрольний захід			
1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	Залік			
BK*:					0,8					0,2			-
<i>2 семестр</i>													
Аудиторна робота					Самостійна робота					Семестровий контроль			
Практичні заняття №: (обов'язковий мінімум оцінок)					Ескізи та зарисовки (обов'язковий мінімум оцінок)					Підсумковий контрольний захід			
1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	Іспит			
BK*:					0,4					0,2			0,4

Умовні позначення: BK – ваговий коефіцієнт.

Співвідношення вітчизняної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна інтервальна шкала балів	Вітчизняна оцінка, критерії		
A	4,75–5,00	5	Зараховано	Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навиків.
B	4,25–4,74	4		Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками.
C	3,75–4,24	4		Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками
D	3,25–3,74	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
E	3,00–3,24	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00–2,99	2	Незараховано	Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00–1,99	2		Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

7. КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ

1. Для чого потрібна дисципліна «рисунок».
2. Назвіть засоби зображення, які застосовуються в рисунку.
3. Які правила компоновання зображення на аркуші паперу? Поясніть чому.
4. Що таке лінія горизонту? Як вона визначається?
5. Назвіть перспективні скорочення: прямокутних форм. Поясніть їх суть.
6. Назвіть перспективні скорочення: циліндричних форм. Поясніть їх суть.
7. Охарактеризуйте принципи світлотіньових відношень прямокутних форм.
8. Охарактеризуйте принципи світлотіньових відношень циліндричних форм.
9. Охарактеризуйте принципи світлотіньових відношень круглих форм.
10. Що таке «блік»? Його роль у світлотіньовій проробці?
11. Як визначається масштабність і пропорційність елементів постановки для перенесення їх на площину аркуша?
12. Охарактеризуйте поле зору людини.
13. Поясніть закономірності зорового сприйняття.
14. Ілюзорні властивості перспективних ліній та площин.
15. Дайте характеристику лінії як засобу і способу зображення.
16. Назвіть різновиди ліній, що застосовуються в рисунку.
17. Як досягаються тонові відмінності (світле – темне) у світлотіньових проробках?
18. Які олівці застосовуються у класичному рисунку? Назвіть їх маркування.
19. Яке призначення кожного маркованого олівця ?
20. Поняття «акцент» в рисунку.
21. Охарактеризуйте композиційний фактор-простір.
22. Поняття статичності і динаміки у композиції рисунку.
23. Які елементи композиції рисунку надають йому статичності чи динамічності?
24. Контраст. У чому проявляється контраст у композиції рисунку?
25. Рівновага. Орієнтація форми на площині.
26. Поняття спів розмірності елементів композиції рисунку.
27. Чим характеризується цілісність композиції рисунку на аркуші паперу?
28. Що таке «рефлекс»? Його роль у світлотіньовій проробці?
29. Що таке «штрих»? Його роль у світлотіньовій проробці?
30. Види штрихів у передачі різних фактур (гіпс, груба драперія, плетений виріб тощо)

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Методичні вказівки до виконання практичних робіт; Методичні вказівки до виконання самостійної роботи студентів.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Кириченко М.А. Основи образотворчої грамоти : навчальний посібник / М.А. Кириченко, І.М. Кириченко. – К. : Вища школа, 2002. – 190 с.
2. Сухенко В.О. Рисунок : навчальний посібник / В.О. Сухенко. – К. : НАОМА «BONA MENTE», 2004. – 184 с.
3. Сухенко В.О. Академічний рисунок : навчальний посібник / В.О. Сухенко. – К. : «АМАДЕЙ», 2016. – 232 с.

10. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Модульне середовище для навчання. Режим доступу : <https://msn.khmnu.edu.ua/>.
2. Електронна бібліотека університету. Режим доступу : <http://library.khmnu.edu.ua/>.
3. Репозитарій ХНУ. Режим доступу : <http://elar.khmnu.edu.ua/jspui/?locale=uk>.